

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-04-75-T
Datum: 2. jul 2014.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM

U sastavu: sudija Guy Delvoie, predsedavajući
sudija Burton Hall
sudija Antoine Kesia-Mbe Mindua

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 2. jula 2014. godine

TUŽILAC

protiv

GORANA HADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU ZA PRISTUP BRANIOCIMA I KOMUNIKACIJU S
NJIMA TOKOM SVEDOČENJA GORANA HADŽIĆA**

Tužilaštvo

g. Douglas Stringer

Optuženi

g. Zoran Živanović

g. Christopher Gosnell

1. **OVO PRETRESNO VEĆE** Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) ovim rešava po "Zahtevu za pristup branocima i komunikaciju s njima tokom svedočenja Gorana Hadžića", podnetom na poverljivom osnovu 23. juna 2014. (dalje u tekstu: Zahtev). "Odgovor tužilaštva na Hadžićev zahtev za pristup branocima i komunikaciju s njima tokom njegovog svedočenja" dostavljen je na poverljivoj osnovi 25. juna 2014. (dalje u tekstu: Odgovor). Odbrana je 26. juna 2016. na poverljivom osnovu dostavila "Repliku na odgovor tužilaštva na Hadžićev zahtev za pristup branocima i komunikaciju s njima tokom njegovog svedočenja (dalje u tekstu: Replika).

2. Pretresno vijeće napominje da su svi podnesci strana u postupku u vezi s ovim pitanjem bili poverljivi. Međutim, shodno pravilu 78 Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), svi postupci pred Međunarodnim sudom su javni osim ako ne postoje izuzetni razlozi za to da budu poverljivi.¹ Pretresno veće ne smatra da, u odsustvu detaljnije argumentacije, opšte bojazni u pogledu privatnosti svedoka koji svedoči,² u ovom slučaju optuženog, predstavljaju izuzetan osnov koji nalaže da ova Odluka bude poverljiva. Pretresno veće stoga ne smatra potrebnim da održava poverljivi status Zahteva, Odgovora i Replike, pa će stoga ukinuti poverljivi status tih podnesaka.

A. Argumentacija

3. Odbrana u Zahtevu traži da Pretresno veće potvrdi Hadžićevo pravo da se sve vreme tokom svog svedočenja sastaje i komunicira s branocima.³ Odbrana tvrdi da bi uskraćivanje saveta branilaca Hadžiću čitav mesec tokom kojeg se očekuje da svedoči "ugrozilo integritet i pravičnost postupka u celini".⁴ Odbrana dalje tvrdi da bi priprema dokaznog postupka odbrane u vezi s narednim svedocima bila suštinski ometena ako Hadžić ne bi imao kontakt sa svojim braniocem u periodu u kom će svedočiti.⁵ Pored toga, odbrana tvrdi da složenost direktnog ispitivanja, koje uključuje korišćenje velikog broja dokumenata, opravdava stalne

¹ V. *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1, Odluka po žalbi odbrane na odluku Pretresnog vijeća po zahtjevu Sredoja Lukića za privremeno puštanje na slobodu, 16. april 2007, fn. 2.

² V. Replika, fusnota 1.

³ Zahtev, par. 1-2, gde se poziva na *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.10, Odluka po žalbi tužilaštva na nalog Pretresnog vijeća o kontaktu između optuženih i branilaca za vrijeme svjedočenja optuženih na osnovu pravila 85(C), 5. septembar 2008., par. 12, 14 i 16 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić*).

⁴ Zahtev, par. 3, gde se poziva na Odluku u predmetu *Prlić*.

⁵ Zahtev, par. 3.

kontakte između Hadžića i njegovih branilaca.⁶ Odbrana predlaže da se tokom Hadžićevog svedočenja usvoje sledeće smernice: (i) Hadžić će imati neograničen pristup braniocima sve vreme tokom svedočenja; (ii) tokom unakrsnog ispitivanja i dodatnog glavnog ispitivanja, komunikacija ne sme uključivati razgovor o suštini Hadžićevog svedočenja, izuzev po odobrenju Pretresnog veća; i (iii) branioci u svako vreme mogu slobodno Hadžiću da prenose sve podneske, uključujući spiskove dokaznih predmeta⁷

4. Tužilaštvo odgovara da bi Pretresno veće "trebalo da ograniči obim u kom Hadžić i njegovi branioci mogu da razgovaraju o njegovom svedočenju tokom perioda u kom će on svedočiti".⁸ Tužilaštvo tvrdi da Hadžiću i njegovim braniocima treba zabraniti da razgovaraju o sadržaju Hadžićevog svedočenja, izuzev po odobrenju Pretresnog veća, tokom direktnog ispitivanja, kao i tokom unakrsnog i dodatnog glavnog ispitivanja.⁹ Tužilaštvo tvrdi da su i Žalbeno veće i Pretresno veće u predmetu *Popović* konstatovali da se komunikacija između branilaca i optuženih mora odvijati na primeren način.¹⁰ Tužilaštvo tvrdi da su sudija Shahabuddeen i sudija Vaz definisali "primereno" tako da znači da " branilac ne smije sugerisati optuženom koji svjedoči u sudnici kako da odgovori na neko pitanje ili seriju pitanja"¹¹ Tužilaštvo tvrdi da komunikacija ili razgovori između branioca i njegovog klijenta o klijentovom iskazu, za vreme dok traje svedočenje, "mogu dovesti do uticanja na svedočenje optuženog, čak i ako takav uticaj nije nameravan".¹² Tužilaštvo dalje tvrdi da, kako bi se obezbedio integritet unakrsnog ispitivanja, Pretresno veće treba da zabrani odbrani da Hadžiću prenese spisak očekivanih dokumenata za unakrsno ispitivanje ili da s njim o tom spisku razgovara (dalje u tekstu: Spisak dokumenata tužilaštva).¹³

5. Odbrana u replici navodi da povećana dužina i obim Hadžićevog iskaza opravdavaju kontakt s braniocima.¹⁴ Odbrana tvrdi da upućivanje na "primerenu" komunikaciju između optuženog i njegovih branilaca od strane Žalbenog veća i Pretresnog veća u predmetu *Popović* ne postavlja nikakvo ograničenje u pogledu obima kontakata tokom direktnog

⁶ Zahtev, par. 3.

⁷ Zahtev, par. 4-5, gdje se poziva na *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Pretres, 26. januar 2009, T. 30637-30638 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović*).

⁸ Odgovor, par. 3.

⁹ Odgovor, par. 5, 7.

¹⁰ Odgovor, par. 3, gde se upućuje na Odluku u predmetu *Prlić*, par. 18 i Odluku u predmetu *Popović*.

¹¹ Odgovor, par. 3, gde se poziva na Odluku u predmetu *Prlić*, Zajednička izjava sudije Shahabuddeena i sudije Vaz.

¹² Odgovor, par. 5.

¹³ Odgovor, par. 6-7.

¹⁴ Replika, par. 2.

ispitivanja nakog optuženog.¹⁵ Odbrana dalje tvrdi da nije ni praktično izvodljivo ni pravično zabraniti razgovor o Spisku dokumenata tužilaštva tokom direktnog ispitivanja, budući da će se mnogi dokumenti verovatno preklapati s dokumentima sa spiska dokumenata očekivanih u direktnom ispitivanju odbrane (dalje u tekstu: Spisak dokumenata odbrane).¹⁶ Ograničenje koje je predložilo tužilaštvo u vezi s dokaznim predmetima bi stoga sprečilo razgovor o dokumentima koji se pojavljuju i na Spisku dokumenata odbrane, ali dopustilo razgovor o pitanjima koja mogu biti obuhvaćena tim dokumentima, što je neizvodljivo.¹⁷ Odbrana tvrdi da je Pretresno veće u predmetu *Popović* razmotrilo pitanje dostave spiskova dokaznih predmeta u kontekstu kontakata između branilaca i optuženih tokom svedočenja optuženih i uzdržalo se od nametanja ograničenja koje sada predlaže tužilaštvo.¹⁸ U vezi sa Spiskom dokumenata tužilaštva, odbrana tvrdi da je element iznenađenja pre unakrsnog ispitivanja znatno manji kad je reč o optuženom koji jeste i treba da bude u potpunosti upoznat s tezom tužilaštva usled toga što je bio prisutan tokom celog suđenja.¹⁹ Odbrana dalje tvrdi da element iznenađenja "može da nanese štetu utvrđivanju istine" kada optuženi svedoči u sopstvenom predmetu.²⁰

B. Merodavno pravo

6. Član 21(4)(d) Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) predviđa da optuženi ima pravo na pravnu pomoć. Član 21(4)(b) Statuta predviđa da optuženi ima pravo na "odgovarajuće vreme i uslove za pripremu odbrane i komunikaciju s pravnim zastupnikom po sopstvenom izboru".

7. Pravilo 85(C) Pravilnika predviđa da, "[o]ptuženi može, ako to želi, svedočiti u svoju odbranu".

8. Pravilo 90(F) Pravilnika predviđa sledeće: "Pretresno veće vrši kontrolu nad načinom i redosledom ispitivanja svedoka i izvođenja dokaza kako bi se: (i) ispitivanje i izvođenje dokaza učinilo efikasnim za utvrđivanje istine; i (ii) izbeglo nepotrebno trošenje vremena".

¹⁵ Replika, par. 3-4, gde se upućuje na Odluku u predmetu *Prlić*, par. 18 i Odluku u predmetu *Popović*, T. 30637.

¹⁶ Replika, par. 6.

¹⁷ Replika, par. 6.

¹⁸ Replika, par. 7, gde se upućuje na *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, pretres, 26. januar 2009, T. 30633.

¹⁹ Replika, par. 8.

²⁰ Replika, par. 8.

9. Žalbeno veće je potvrdilo da je osnovno pravo optuženog da ima pristup braniocima u svim fazama postupka.²¹ Žalbeno veće je konstatovalo da opšta zabrana kontakata između svedoka i strana u postupku sama po sebi ne isključuje komunikaciju između optuženog koji svedoči u svoju odbranu i njegovih branilaca, budući da postoji temeljna razlika između optuženog koji svedoči u svoju korist i drugih svedoka.²²

10. Žalbeno veće je konstatovalo da je odluka u vezi s obimom kontakata između branilaca i optuženog koji odluči da svedoči u sopstvenom predmetu u domenu diskrecionog ovlašćenja Pretresnog veća.²³ Žalbeno veće je takođe potvrdilo da, na osnovu pravila 90(E) Pravilnika, pretresno veće kontroliše način i redosled ispitivanja svedoka kako bi se ispitivanje efikasnije vodilo u svrhu utvrđivanja istine.²⁴ Međutim, pretresno veće, "mora imati na umu da polazišna pretpostavka govori u prilog pravu optuženog na konsultovanje s braniocem".²⁵ Primenjujući ove pravne standarde, Žalbeno veće je uzelo u obzir složenost i dužinu postupka pred Međunarodnim sudom i činjenicu da se optuženi često mora konsultovati s braniocima tokom suđenja u vezi s odgovarajućom strategijom odbrane, ili značajem onoga što se dešava u sudnici, te je konstatovalo da bi uskraćivanje prava na branioca na duže vreme "moglo F...g ugroziti jedno od najvažnijih osnovnih prava optuženog i narušiti integritet i pravičnost postupka u cjelini".²⁶

11. Žalbeno veće nije se uverilo da bi pouzdanost iskaza svedoka mogla da se sačuva samo zabranom kontakata između optuženog i branioca tokom svedočenja tog optuženog.²⁷ Po mišljenju Žalbenog veća, "pretresna vijeća, u nedostatku suprotnih dokaza, moraju polaziti od opšte pretpostavke da će komunikacija između optuženog i njegovog branioca biti primjerena".²⁸

C. Diskusija

12. Pre svega, Pretresno veće napominje da odbrana nije zatražila odobrenje za ulaganje Replike. Pretresno veće će, u ovom slučaju, *proprio motu*, dati odbrani odobrenje za ulaganje

²¹ Odluka u predmetu *Prlić*, par. 14, 19; v. takođe Odluka u predmetu *Popović*, T30637.

²² Odluka u predmetu *Prlić*, par. 11-12; *Tužilac protiv Galića*, predmet br. IT-98-29-A, Presuda, 30. novembar 2006, par. 17 (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Galić*).

²³ Odluka u predmetu *Prlić*, par. 15-16.

²⁴ Odluka u predmetu *Prlić*, par. 16.

²⁵ Odluka u predmetu *Prlić*, par. 16.

²⁶ Odluka u predmetu *Prlić*, par. 16.

²⁷ Odluka u predmetu *Prlić*, par. 17.

²⁸ Odluka u predmetu *Prlić*, par. 18.

Replike, budući da predmetno pitanje iziskuje puno učešće strana u diskusiji. Međutim, Pretresno veće podseća odbranu da je obavezna da zatraži odobrenje za ulaganje eventualnih replika, kako je propisano pravilom 126bis Pravilnika.

13. Pretresno veće ima u vidu razliku između optuženog koji svedoči u svoju korist i svih drugih svedoka. Jedna od tih razlika je to što se svedocima obično zabranjuje da kontaktiraju strane u postupku tokom svedočenja, dok optuženi koji svedoči zadržava svoje temeljno pravo na branioca u svim fazama postupka.²⁹

14. Očekuje se da će Hadžić svedočiti 30 sati tokom direktnog ispitivanja i još 30 sati tokom unakrsnog ispitivanja, što predstavlja skoro punih mesec dana svedočenja. Pretresno veće je svesno toga da bi uskraćivanje Hadžiću pristupa braniocu na tako dug period dovelo u pitanje važno pravo optuženog i moglo da ugrozi integritet i pravičnost postupka. Pretresno veće je takođe svesno svoje odgovornosti za vođenje postupka na način koji je efikasan za utvrđivanje istine, kao i uloge koju efikasno unakrsno ispitivanje svedoka ima u tom pogledu.

15. Kako bi uspostavilo odgovarajuću ravnotežu između tih faktora, Pretresno veće će naložiti da se Hadžiću omogući pristup braniocima sve vreme dok traje njegovo svedočenje. Međutim, tokom unakrsnog ispitivanja i dodatnog direktnog ispitivanja, komunikacija između Hadžića i njegovih branilaca ne sme da uključuje razgovor o suštini njegovog svedočenja, izuzev po odobrenju Pretresnog veća, što se može, prema potrebi, zatražiti na *ex parte* osnovu.

16. U vezi s pitanjem dostavljanja Spiska dokumenata tužilaštva, Pretresno veće smatra da je taj spisak izrađen na osnovu suštine i strategije tužiočevog unakrsnog ispitivanja optuženog. Pretresno veće smatra da, iako je Hadžić svestan dokaza i teze protiv njega, on ne mora nužno znati u kom će pravcu ići unakrsno ispitivanje od strane tužilaštva. U tom pogledu, Pretresno veće smatra da Spisak dokumenata tužilaštva čini deo suštine Hadžićevog svedočenja, te će braniocima stoga zabraniti da Hadžiću dostave Spisak dokumenata tužilaštva ili da sa njim razgovaraju o dokumentima na tom spisku, izuzev po odobrenju Pretresnog veća. Međutim, Pretresno veće uvažava mogućnost da dođe do preklapanja između Spiska dokumenata odbrane i Spiska dokumenata tužilaštva, i smatra da bi takvi

²⁹ V. Odluka u predmetu *Prlić*, par. 11-12; Presuda u predmetu *Galić*, par. 17.

dokumenti koji se preklapaju trebalo da čine deo glavnog ispitivanja, tokom kojeg optuženi može slobodno da komunicira sa svojim braniocima.

17. Pretresno veće će pretpostaviti, u odsustvu dokaza o suprotnom, da će, sve vreme tokom Hadžićevog svedočenja, komunikacija između Hadžića i njegovih branilaca biti primerena tako da neće biti nikakvog "usmeravanja" Hadžića kako bi trebalo da odgovori na neko pitanje ili seriju pitanja, bez obzira da li se ta serija pitanja tiče nekog dokumenta ili ne.³⁰ Po mišljenju Pretresnog veća, sva upućivanja na braniocima u ovoj odluci odnose se na sve članove Hadžićevog tima odbrane.

D. Dispozitiv

18. Shodno tome, Pretresno veće, na osnovu člana 21(4)(b) i (d) Statuta i pravila 54, 78, 85(C), 90(F) i 126*bis* Pravilnika ovim:

ODOBRAVA, *proprio motu*, zahtev odbrane za ulaganje Replike;

UPUĆUJE Sekretarijat da ukine poverljivi status Zahteva, Odgovora i Replike;

ODOBRAVA delimično Zahtev; i

ODLUČUJE, kako sledi:

- (a) Goran Hadžić će imati pristup braniocima tokom celog svog svedočenja;
- (b) Tokom unakrsnog ispitivanja i dodatnog direktnog ispitivanja, komunikacija Hadžića s braniocima ne sme da obuhvata razgovor o suštini Hadžićevog svedočenja, izuzev po odobrenju Pretresnog veća, koje može, prema potrebi, biti zatraženo na *ex parte* osnovu; i
- (c) Branioци ne smeju da dostave Hadžiću Spisak dokumenata tužilaštva ili da s njim razgovaraju o dokumentima na tom spisku ili njihovom sadržaju sve vreme dok traje Hadžićevo svedočenje, izuzev kako je predviđeno u tački (d) dole ili po odobrenju Pretresnog veća, koje može, prema potrebi, biti zatraženo na *ex parte* osnovu; i

³⁰ V. takođe Odluka u predmetu *Prlić*, Zajednička izjava sudije Shahabuddeena i sudije Vaz.

- (d) Dokumente koji se pojavljuju i na Spisku dokumenata odbrane i na Spisku dokumenata tužilaštva primereno je obraditi tokom glavnog ispitivanja, tokom kojeg je dopušteno govoriti o tim dokumentima koji se preklapaju; dok tokom unakrsnog ili dodatnog direktnog ispitivanja, razgovor o tim dokumentima koji se preklapaju nije dopušten, izuzev po odobrenju Pretresnog veća, koje može, prema potrebi, biti zatraženo na *ex parte* osnovu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je merodavana engleski tekst.

Dana 2. jula 2014.

U Hagu,
Holandija

/potpis na originalu/
sudija Guy Delvoie,
predsedavajući

[pečat Međunarodnog suda]